

RMK KÜLASTUSOBJEKTIDE KOMPLEKTSUSE JA KORRASOLEKU JUHIS

1. Üldsätted

RMK külastusobjektide kompleksuse ja korrasoleku juhises määratakse kindlaks RMK hallatavate puhkealade ja kaitsealade külastusobjektidele esitatavad nõuded ning taristu majandamiseks vajalikud metsakasutuslikud loodushoiutööd. Nimetatud tööde tegemine on vajalik RMK hallatavatele puhke- ja kaitsealadele loodud külastustaristu korrasoleku kindlustamiseks, riigimetsa mitmekülgse loodust väärtustava kasutuse suunamiseks ning maastiku, pärandkultuuriobjektide ja kaitstavate loodusobjektide seisundi säilitamiseks.

2. Mõisted

Käesolevas juhises kasutatakse RMK külastuskorralduslike mõisteid järgmises tähenduses:

- 2.1. Külastusobjekt - maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav külastuskorralduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab kehtestatud nõuetele.
- 2.2. Taristu - maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunavate külastusobjektide kogum.
- 2.3. Puhkekoht - lihtne, infotahvli ja pingiga varustatud külastusobjekt.
- 2.4. Lõkkekoht - lõkke tegemiseks/grillimiseks ettevalmistatud külastusobjekt. Lõkkekohas võib olla kas lahtine või kaetud lõkkease, mis vastab siseministri 03.07.2021 määrusega nr 18 „Lõkke tegemisele ja grillimiskohale esitatavad nõuded“ kirjeldatud nõuetele. Vastava tähistuse olemasolul on lõkkekohas lubatud telkimine.
- 2.5. Telkimisala/üritusala – telkimiseks, lõkke tegemiseks/grillimiseks ettevalmistatud suurem ala, mis on vajadusel jagatud ala kasutust korraldavateks tsoonideks ja varustatud sellekohase teabega (skeemiga). Vastava taristu ja looduslike tingimuste olemasolul lubatud ürituste korraldamine.
- 2.6. Parkla - parkimise võimalus: piiritletud ja tähistatud kõva kattega ala mootorsõidukite parkimiseks.
- 2.7. Parkimistasku - parkimise võimalus: piiritletud ja tähistatud kõva kattega ala sõidutee ääres, kus saab mootorsõidukeid nõ. ühe kaupa parkida.
- 2.8. Parkimisvõimalus - parkimise võimalus: piiritlemata ja tähistamata ala tee (põllu, metsa jne) ääres mootorsõidukite parkimiseks, kus see seadusandlikult on lubatud ja looduslikud tingimused seda võimaldavad. Parkimisvõimalusest antakse teada külastusobjekti kirjelduses kodulehel ja infotahvlitel.
- 2.9. Vaatetorn - maapinnast kõrgemale (≥ 4 m) tõstetud vaadet avardav külastusobjekt või külastusobjekti koosseisus olev rajatis.
- 2.10. Vaateplatvorm - maapinnast kõrgemale (≤ 4 m) või maapinnal paiknev vaadet avardav külastusobjekt või külastusobjekti koosseisus olev rajatis.
- 2.11. Külastuskeskus – aastaringselt avatud puhkealal ja/või kaitsealal asuv keskus, kus toimub kõikidele sihtrühmadele suunatud eesmärgipärane tegevus loodusharidusprogrammide, sündmuste ja teavitamistöö kaudu. Külastuskeskuses on teabepunkt, ekspositsioon, avalikuks kasutamiseks teabekogu, tee-kohvi-vee joomise võimalus ning kontoriruumid külastuskorraldusosakonna töötajatele.
- 2.12. Teabepunkt/teabetuba – teabe edastamise eesmärgil sisustatud hoone või hoone osa. Võib olla avatud nii hooajaliselt kui ka aastaringselt.

- 2.13. Loodusmaja – kasutatakse programmide, ürituste, teema- ja õppepäevade, seminaride läbiviimiseks kas töötajate poolt või antakse kasutusse teistele organisatsioonidele samalaadse tegevuse läbiviimiseks. Loodusmajas on nimetatud tegevuste läbiviimiseks vajalikud ruumid ja varustus. Ei ole avatud aastaringelt.
- 2.14. Metsamaja – lihtsa konstruktsiooniga, reeglina ühe ruumi ja spartaliku sisustusega lukustatud uksega rekreatiivsel eesmärgil kasutatav hoone.
- 2.15. Metsaonn - lihtsa konstruktsiooniga, reeglina ühe ruumi ja spartaliku sisustusega lukustamata uksega ja puhastatavast materjalist põrandaga rekreatiivsel eesmärgil kasutatav hoone.
- 2.16. Infotahvel - külastusobjekte, huviväärsusi, loodusväärtusi jms tutvustava teabe edastamiseks rajatud külastusobjekti koosseisus olev rajatis või erandjuhul külastusobjekt, kui on tagatud külastajate ohutus, sh juurdepääs ja parkimise võimalus ning kaitseväärtuste säilimine. Infotahvel koosneb infotahvli alusest ja teabekandjast. Teabekandjate tüübid on: ala või piirkondlik tahvel, objekti tahvel, huvipunkti tahvel, teematahvel, kooditahvel, liikumist korraldav tahvel jne.
- 2.17. Loodusrada - üldnimetus RMK puhke- ja kaitsealadel paiknevate ettevalmistatud ja tähistatud liikumisradade kohta, sisaldades endas ka matkaradu ja õpperadu.
- 2.18. Matkarada - matkamise ja looduses liikumise hõlbustamiseks ning looduskasutuse suunamiseks rajatud ning vastavalt kasutusviisile varustatud ja looduses tähistatud rada.
- 2.19. Õpperada - matkamise ja looduses liikumise hõlbustamiseks ning looduskasutuse suunamiseks rajatud ning huvipunkti infotahvlitega varustatud ja looduses tähistatud rada. Rajal on selgelt määratletud esitletav teema/teemad ning sellest tulenevalt on õpperada ka reeglina lühem kui matkarada.
- 2.20. Jalgrattarada - jalgrattaga läbitav looduses tähistatud ja/või raja kirjeldusega varustatud rada.
- 2.21. Veerada - veesõidukiga läbitav raja skeemi ja kirjeldusega varustatud marsruut.
- 2.22. Maastikusõidurada - maastikusõidukitega liiklemiseks ettevalmistatud rada.
- 2.23. Matkatee - erinevaid külastusobjekte ühendav looduses tähistatud üle-eestiline liikumisrada.

3. Külastusobjektide tüübid ja nende kompleksus

Külastusobjektid, ehk külastust suunavad, kasutust hõlbustavad ja maastiku seisundit säilitavad objektid on jagatud külastusobjekti olemust ja funktsiooni kandvateks tüüpobjektideks. Mitte nii selge funktsionaalsusega, kuid siiski erinevaid väärtusi tutvustavad külastusobjektid on koondatud jaotusesse „muu objekt“.

Külastusobjekti tüübile vastavuse hindamine toimub tabeli 1 alusel ning külastusobjekti kompleksust hinnatakse tema koosseisu kuuluvate rajatiste järgi „jah/ei“, „on/ei ole“ meetodil. Tabelis 1 on toodud külastusobjektide tüübid ja tüüpide koosseisu kuuluvate rajatiste kompleksuse baasnõuded.

Tabel 1 Külastusobjektide tüübid ja nende kompleksus

Külastusobjekti tüüp	Rajatised								
	objekti infotahvel	huvipunkti infotahvel	kilomeetri-tähised	viit/tähis/kohasilt	pink	käimla	lõkkealus/grillalus	puukuur/puude varjualune	parkla/parkimis-tasku/parkimisvõimalus
puhkekoht	x			x	x				
lõkkekoht	x			x	x	x	x	x	
telkimisala/üritusala	x			x	x	x	x		x
parkla	x			x					~~x~~
parkimistasku	x			x					~~x~~
vaatetorn	x			x					
vaateplatvorm	x			x					
külastuskeskus, teabepunkt/teabetuba	x			x	x	x			x
loodusmaja	x			x	x	x			x
metsamaja	x			x	x	x	x	x	x
metsaonn	x			x	x	x			x
matkarada	x			x					x
õpperada	x	x		x					x
jalgrattarada	x			x					
veerada	x			x					
maastikusõidurada	x			x					
matkatee	x	x	x	x					
infotahvel	~~x~~								x
park (sh Kaali meteoriidikraater)	x	x		x	x				x
muu objekt, vaatamisväärsus (allikas, koobastik, rändrahn vms)	x			x					

4. Külustusobjektide korrasoleku üldised põhimõtted

Külustusobjektide korrasolek tagatakse regulaarse hooldustegevusega, piisava teavitustööga, külustustaristu remondi- ja rekonstrueerimistööde läbiviimisega ning vajadusel maastikukaitseliste meetmete rakendamisega.

- 4.1. Hoolduse planeerimise aluseks on erinevad seired ja uuringud ning külustusobjektide korrasoleku seire.
- 4.2. Külustusobjektide hooldustegevus on regulaarne ja seda viiakse läbi vastavalt hooldusplaanile. Külustusobjektide hooldussagedus on objektiti erinev ja see sõltub objekti olemusest, asukohast, külustatavusest jms teguritest.
- 4.3. Külustusobjektide hooldamisel ressursi optimeerimiseks on moodustatud hooldusringid objektidest, mis asuvad lähestikku ja/või moodustavad külustusalal piirkondlikke kogumeid.
- 4.4. RMK külustuskorraldusosakonna poolt propageeritava säästliku looduskasutuse põhimõtete, [Juhised looduses liikujale](#), kohaselt on paigaldatud prügikastide hulk võimalikult väike ja jäätmete tekitaja viib jäätmed kas kogumiskohta või kodusse prügikasti.
- 4.5. Külustusobjektidelt jäätmete koristamine, jäätmete sorteerimine ja äravedu toimub tingimustel, mis on kooskõlas kohalike omavalitsuste jäätmekorraldusega.
- 4.6. Lõkkekohtade lõkkepuudega varustamine toimub hooldusplaani alusel ning reeglina objektide hoolduse käigus. Konkreetse külustusobjekti aastase vajamineva puude koguse hindamise aluseks on külustusobjekti seiretulemused.
- 4.7. Hooldustööde kvaliteetseks teostamiseks tehakse töid vastavalt metsa- ja maastikukaitselisi töid juhustavatele materjalidele, kus lisaks tavapärasele objekti korrasolekule on tähelepanu pööratud ka maastiku seisundi jälgimisele ja objekti vastavusele külustusobjektide kompleksusele.
- 4.8. Külustusobjektide rekonstrueerimistööid teostatakse vastavalt objekti vajadusele, järgides asjakohaseid õigusakte ja nendest tulenevaid tegevuste, lubade ja kooskõlastuste kohustusi.
- 4.9. Ressursi kokkuhoiuks ja külustusobjekti ühtlase hea taseme saavutamiseks on rekonstrueerimise põhimõtteks, et taristu kasutamise seisukohalt olulisemate elementide vananemisel rekonstrueeritakse võimalusel kogu külustusobjekt tervikuna.
- 4.10. Tagamaks külustusobjektide pikaajalisust ja hea seisukord leitakse ja rakendatakse külustustaristu rekonstrueerimisel pikemaajalisemaid ning püsivamaid lahendusi.
- 4.11. Taristu rekonstrueerimisel arvestatakse võimalusel universaalse disaini põhimõtetega, et tagada võimalikult paljudele erinevate vajadustega külustajatele võimalus külustusobjekte kasutada.

5. Külustusobjektide korrasoleku kriteeriumid

RMK külustusobjekt on korras, kui objekt on aja- ja asjakohase teabega varustatud, objekt on puhas, terve, korraldatud jäätmemajandusega ja vajadusel lõkkepuudega varustatud, on külustajale mugav ja turvaline kasutada ning külustusobjektil on tagatud maastiku seisundi säilimine.

5.1. Teabega varustamine

- 5.1.1. Suunaviidad on RMK väljakujunenud stiilile või Transpordiameti nõuetele vastavad.
- 5.1.2. Külustusobjekti nimi on selgelt esitletud, kas viidal, infotahvilil või kohasildil.

- 5.1.3. Kogu esitatud teave (infotahvlid, viidad, tähised, juhised jms) on koostatud järgides külastustaristu infomaterjalide kujundamise juhiseid, on ajakohane, loetav ja terve.
- 5.1.4. Objekti infotahvil esitatud teabes sisalduvad käitumisjuhised, kontaktandmed, telkimisalade, telkimisvõimalusega lõkkekohta (kui lubatud telkide arv on ≥ 3) ning pargiala (sh Kaali meteoriidikraater) puhul ala skeem, telkimisala ja telkimisvõimalusega lõkkekohta puhul lubatud telkide arv. Telkimisala ja telkimisega lõkkekohta infotahvli skeemil peab olema selgelt näidatud lõkke tegemise kohad ja telkimisvõimaluse ulatus.
- 5.1.5. Õpperajad on varustatud lisaks objekti infotahvlile ka järgivate huvipunkti infotahvlitega.
- 5.1.6. Ajutise iseloomuga teave (kiletatud materjalid, ühekordsed hoiatavad või teavitavad materjalid, radade ajutised QR-koodid jms) on külastusobjektilt õigeaegselt eemaldatud.

5.2. Puhtus, jäätmemajandus ja lõkkepuudega varustamine

- 5.2.1. Teenindustsooni piirides või radade puhul huvitsooni piirides koristatakse regulaarselt jäätmed ja külastusobjekti kompleksusse mittekuuluvad esemed.
- 5.2.2. Lahendatud on jäätmemajandus kas prügikasti/-kastidega ja/või vastavate juhistega.
- 5.2.3. Rajatised on terved, puhtad, korrektsed (viidad sirged, lauad-seinad ilma graffitita jne).
- 5.2.4. Ettevalmistatud lõkkealuse olemasolul varustatakse lõkkekohta vastavalt hooldusplaanile lõkkepuudega ja/või on olemas teave lõkkepuude hankimise võimaluse kohta.
- 5.2.5. Puukuur või puude varjualune on varustatud vastava vajaduse olemasolul kas kirve või muu puude lõhkumise tööriistaga.

5.3. Kasutusmugavus ja -turvalisus

- 5.3.1. Rajatised on planeeritud külastusobjektile viisil, mis tagab külastusobjekti kasutusmugavuse ja -ohutuse.
- 5.3.2. Kasutusmugavuse ja rajatiste eluea pikendamiseks on vajadusel teostatud rohurinde niitmine, võsa eemaldamine või vaadete avamine.
- 5.3.3. Rajatised on terved ja ohutud kasutada.
- 5.3.4. Kõrgendatud kasutusriskiga külastusobjektidel on juhised turvalise käitumise/kasutamise kohta.

5.4. Maastikuseisundi säilitamine

- 5.4.1. Sõidukitega liiklemine ja parkimine on reguleeritud, parkla ja parkimistasku on tähistatud ja piiritletud.
- 5.4.2. Objekti hooldamisel on välditud pinnase ja puude kahjustamist, hooldussõidukiga liikumine toimub võimalusel vaid teedel.
- 5.4.3. Hooldust tehes on välditud varise kokku riisumist. Varis kaitseb pinnast erodeerumise eest ja soodustab taimkatte taastumist.
- 5.4.4. Elurikkuse säilimiseks on rohurinde niitmissagedus ja ulatus viidud miinimumini.
- 5.4.5. Maastikuseisundi säilitamiseks on seiretest tulenevalt rakendatud vajadusel täiendavaid meetmeid.

6. Ehitiste korrasolek

Vastavalt Ehitusseadustiku definitsioonile on ehitis hoone või rajatis. Hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitis. Rajatis on ehitis, mis ei ole hoone.

RMK külastusobjekti koosseisu võivad kuuluda nii hooned kui rajatised, ehk ehitised. Ehitiste korrasoleku hindamine toimub vastavalt mõõdikutele „jah/ei“ meetodil. Korrasoleku hindamise mõõdikud on esitatud tabelis 2.

Tabelis 2 ei ole käsitletud külastuskeskuse ja loodusmaja korrasolekut, kuna tegemist on hoonetega, mille tehnilise korrasoleku eest vastutab RMK kinnisvaraosakond. Külastuskorralduse osakonna vastutus nendes hoonetes on sisulise loodusharidusliku ja teavitava töö korraldamine. Selles osas reguleerivad tegevusi mõõdikud, mis on toodud tabelis 3.

Tabel 2 Ehitiste korrasoleku mõõdikud

Ehitise nimetus	Ehitiste korrasoleku mõõdikud									
	kõik ehitise osad terved ja töökorras	ehitis kohtkindlalt kinnitatud	info olemas ja korras	juhised olemas ja korras	ala või raja skeem olemas	lõkkease ei sisalda liigset tuhka	korsten ja signalisatsioon korras	käimla ventilatsioon terve ja toimiv	käimlakast ei ole täis	käimla prill-laua, nagi ja paberiga, kompostkäimla puhul turbaga varustatud ning korras
infotahvel	x	x	x							
jalgrattahoidja	x	x								
jalgrattarada	x				x					
kaev	x	x		x						
kattega rada	x									
katusealune	x	x								
kiik	x	x		x						
kõlakoda	x	x								
kõrvalhoone	x	x								
käimla	x	x		x*				x	x	x
laavu	x	x								
laste mänguväljak	x	x		x						
laud	x	x								
laud-pink	x	x								
laud-pink katusega	x	x								
laudtee	x	x								
lava	x	x								
lipuvarras	x	x								
lõkkealus	x	x				x				
kaetud lõkkealus	x	x				x				
maastikusõidurada	x			x	x					

Ehitise nimetus	kõik ehitise osad terved ja töökorras	ehitis kohtkindlalt kinnitatud	info olemas ja korras	juhised olemas ja korras	ala või raja skeem olemas	lõkkease ei sisalda liigset tuhka	korsten ja signalisatsioon korras	käimla ventilatsioon terve ja toimiv	käimlakast ei ole täis	käimla prill-laua, nagi ja paberiga, kompostkäimla puhul turbaga varustatud ning korras
slipp	x			x						
suusarada	x				x					
teabepunkt/teabetuba	x	x					x			
trepp	x	x								
tõkkepuu	x	x								
tähis	x	x								
vaateplatvorm	x	x								
vaatetorn	x	x		x						
veerada	x				x					
viit	x	x								
väliklass	x	x								
värv	x	x								
värvamaja	x	x		x						
õpperada	x				x					

*kehtib kompostkäimla puhul

Tabel 3 Külustuskeskuste ja loodumajade moodsus

Hoone nimetus	Loodusharidusliku ja teavitava tegevuse moodsus													
	aastaringsetelt avatud	teabepunkt	meenete müük	tee/kohvi võimalus	teabekogu	siseekspositsioon	vahetuvad näitused	õppeklass/auditoorium	kontoriruumid	ruumide rendi võimalus	loodusharidusprogrammid	üritused	välisekspositsioon	õuealataristu
külustuskeskus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
loodumaja										x	x	x		x